

# PRO BONO



Február/2021

## 1. NOVELA ZÁKONA O SČÍTANÍ OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV 2021

Jednou z aktuálnych spoločenských tém je nepochybne sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021. Unikátnym prvkom aktuálneho sčítania obyvateľov je predovšetkým jeho elektronická forma. Aké legislatívne zmeny teda boli na počiatku roka 2021 prijaté v kontexte sčítania obyvateľov, domov a bytov?

## 2. VZNIK REGISTRA POTRAVIN PRE POTRAVINOVÝ SEMAFOR

V súčasnosti možno čoraz viac sledovať zmeny preferencií a správania sa spotrebiteľov pri výbere potravín. Rozhodujúcim faktorom pri výbere potravín, ktoré spoločnosť na dennej báze nakupuje, už nie je len cena. Naopak čoraz väčší dôraz mnoho spotrebiteľov kladie na pôvod, kvalitu, či zloženie potraviny.

## 3. ZMENY V OBLASTI DOPLATKOV ZA LIEKY, ZDRAVOTNÍCKE POMÔCKY A DIETETICKÉ POTRAVINY

Novinkou v oblasti úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia, je úprava doplatkov za uvedené položky pre najzraniteľnejších členov spoločnosti.

## 4. ZMENY V POSKYTOVANÍ GASTROLÍSTKOV A NOVINKY V OBLASTI PRÁCE Z DOMU („HOME OFFICE“)

Rok 2020 zmenil spoločenské nahliadanie na veľké množstvo oblastí ľudského života. Zmenám sa nevyhla ani oblasť zamestnanosti a pracovných podmienok. Trendom je zdá sa prechod z klasického vykonávania niektorých profesií na prácu z domu.

## 5. ZMENY V OBLASTI VYDRŽANIA VLASTNÍCKEHO PRÁVA K NEHNUTELNOSTIAM A PRÁV ZODPOVEDAJÚCICH VEČNÉMU BREMENU

Aké zmeny nastali v slovenskej legislatíve v oblasti vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a v oblasti vydržania práv zodpovedajúcich vecnému bremenu?

## 6. NOVINKY VO FUNGOVANÍ INŠPEKTORÁTOV PRÁCE

Začiatkom roka 2021 dochádza k legislatívnym zmenám, smerujúcim k zefektívneniu fungovania sústavy inšpekcie práce. Legislatívne úpravy v oblasti inšpekcie práce sa zameriavajú najmä na úpravu niektorých úloh a kompetencií inšpektorátov práce a inšpektorov práce.

# SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV 2021 - LEGISLATÍVNE NOVINKY

Jednou z aktuálnych spoločenských tém je nepochybne sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021. Unikátnym prvkom aktuálneho sčítania obyvateľov je predovšetkým jeho elektronická forma. Na rozdiel od sčítania obyvateľov, domov a bytov, realizovaného v roku 2010 bude sčítavanie prebiehať najmä elektronicky. Novinkou je tiež možnosť uvádzať si dve národnosti a pod. Predmetné zmeny priniesol už zákon č. 223/2019 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Práve uvedený právny predpis sa v januári 2021 dočkal novelizácie. Aké legislatívne zmeny teda boli na počiatku roka 2021 prijaté v kontexte sčítania obyvateľov, domov a bytov?

Národná rada Slovenskej republiky prijala dňa **28. januára 2021** zákon č. **44/2021** Z. z. (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. **223/2019** Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sčítaní obyvateľov“).

Najdôležitejšou zmenou, ktorú novela prináša je zakotvenie pravidiel tzv. **dosčítavania**. Novela tiež prináša spresnenie a rozšírenie podmienok sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021, a to najmä v reakcii na stále prebiehajúcu pandémiu ochorenia COVID-19.

## → Účel prijatia novely

Všeobecná časť dôvodovej správy načrtáva hlavné dôvody prijatia novely. Počas doby sčítania obyvateľov **od 15. februára 2021 do 31. marca 2021** budú obyvatelia plniť svoju sčítaciu povinnosť vyplnením elektronického formulára na sčítanie obyvateľov. Obce v súčinnosti so Štatistickým úradom Slovenskej republiky (ďalej len „štatistický úrad“) majú v zmysle zákona o sčítaní obyvateľov poskytovať aj službu asistovaného sčítania tým obyvateľom, ktorí sa nedokážu sčítať prostredníctvom elektronických formulárov sami a ani s pomocou blízkych osôb alebo iných osôb, s ktorými žijú v jednej bytovej domácnosti. Obyvateľmi, o ktorých sa

predpokladá, že využijú službu asistovaného sčítania, sú podľa dôvodovej správy prevažne poberatelia starobných dôchodkov, osoby so zdravotným postihnutím alebo osoby s minimálnymi digitálnymi zručnosťami, pre ktoré by kontakt s asistentmi sčítania počas blížiacej sa doby sčítania predstavoval zvýšené riziko ochorenia COVID-19 resp. by si z dôvodu obavy o svoje zdravie alebo z dôvodu, že by asistenti sčítania mali zakázané nariadenými opatreniami kontaktovať týchto obyvateľov, nesplnili svoju sčítaciu povinnosť, následkom čoho by došlo k zníženiu kvality a komplexnosti výsledkov sčítania obyvateľov v Slovenskej republike v roku 2021 a tým aj k čiastočnému znehodnoteniu celkových výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021. Predkladatelia novely tiež majú za to, že plnenie sčítacej povinnosti obyvateľov pomocou služby asistovaného sčítania poskytovanej asistentmi sčítania v obci, by predstavovalo zvýšenie rizika infikovania sa ochorením COVID-19 obyvateľov využívajúcich službu asistovaného sčítania a aj všeobecné zvýšenie rizika ďalšieho šírenia nákazy. Zároveň je vysoko pravdepodobné, že v zákonom o sčítaní obyvateľov ustanovenej dobe sčítania obyvateľov bude potrebné dodržiavať opatrenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky nariadené na ochranu verejného zdravia, ktoré môžu spočívať v obmedzení pohybu a pobytu dotknutých obyvateľov ako aj asistentov sčítania, a preto by vykonávanie asistovaného sčítania v blížiacej sa dobe sčítania obyvateľov zmenšilo efekt nariadených opatrení. Z uvedených dôvodov bude teda potrebné vykonať asistované sčítanie obyvateľov v neskoršom období ako počas doby sčítania obyvateľov.

Úvodom prináša novela niekoľko legislatívno - technických úprav, súvisiacich so zavedením inštitútu „dosčítavania. Jedná sa o ustanovenia **§ 3 písm. g) a m)** zákona o sčítaní obyvateľov a ustanovenie **§ 4 ods. 1** zákona o sčítaní obyvateľov. V uvedených ustanoveniach zákona o sčítaní obyvateľov dochádza konkrétne k **(A) precizovaniu legálnej definície kontaktného miesta v nadväznosti na doplnenie legálnej definície asistovaného sčítania**, aby bolo jednoznačné, že kontaktné miesto je obyvateľovi na účel splnenia jeho povinnosti sčítať sa prístupné

výlučne počas dosčítavania (ustanovenie § 3 písm. g) zákona o sčítaní obyvateľov), (B) **doplneniu legálnej definície asistovaného sčítania** tak, aby bolo zrejmé, že služba asistovaného sčítania sa poskytuje výlučne počas dosčítavania; samosčítanie obyvateľa nebude počas doby dosčítania možné, okrem prípadu, ak prebehne v prípade priaznivej epidemiologickej situácie pomocou IKT prostriedkov inštalovaných v kontaktnom mieste, čo sa bude považovať za formu poskytnutia služby asistovaného sčítania; v tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že uvedená forma je dostupná pre obyvateľov, ktorí majú digitálne zručnosti ale nedisponujú vlastnými IKT prostriedkami na sčítanie a vzhľadom na nepredvídateľnosť vývoja epidemiologickej situácie, sa obyvateľ nemôže spoliehať, že kontaktné miesto mu bude počas celej doby dosčítania k dispozícii (ustanovenie § 3 písm. m) zákona o sčítaní obyvateľov) a k (C) **precizovaniu ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o sčítaní obyvateľov**, nakoľko štatistický úrad bude zisťovať údaje na účely sčítania prostredníctvom sčítacieho formulára na sčítanie obyvateľov nielen v dobe sčítania obyvateľov ale aj v ďalšom období, počas tzv. dosčítavania; dobu, v ktorej prebehne dosčítavanie, je potrebné týmto ustanovením z dôvodu zabezpečenia realizácie úloh a povinností vymedziť ako súčasť celej doby sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (ustanovenie § 4 ods. 1 zákona o sčítaní obyvateľov).

### → Zisťovanie po sčítaní

Ďalším ustanovením, ktoré sa novelou mení je ustanovenie § 5 zákona o sčítaní obyvateľov („Zisťovanie po sčítaní“), v zmysle ktorého „ak je to potrebné, štatistický úrad vykoná zisťovanie po sčítaní najneskôr do **31. októbra 2021...**“ (ustanovenie § 5 zákona o sčítaní obyvateľov). Pre úplnosť je potrebné dodať, že podľa pôvodného znenia ustanovenia § 5 zákona o sčítaní obyvateľov sa zisťovanie po sčítaní malo vykonať najneskôr do **30 júna 2021**.

### → Dosčítavanie

Ťažiskovou zmenou, ktorú novela do zákona o sčítaní obyvateľov prináša, je nové ustanovenie § 5a zákona o sčítaní obyvateľov, ktoré prináša

inštitút **dosčítavania**. V zmysle ustanovenia § 5a zákona o sčítaní obyvateľov platí nasledovné:

*„Obec vykoná na základe rozhodnutia predsedu štatistického úradu podľa ustanovenia § 5a ods. 2 zákona o sčítaní obyvateľov v spolupráci so štatistickým úradom od **1. apríla 2021 do 31. októbra 2021** dosčítavanie, ktorým zabezpečí asistované sčítanie podľa ustanovenia § 8 ods. 4 zákona o sčítaní obyvateľov.“* (ustanovenie § 5 ods. 1 zákona o sčítaní obyvateľov).

*„Predseda štatistického úradu rozhodne o začatí dosčítavania buď na celom území Slovenskej republiky, alebo v územnom obvode príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva, ak Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky alebo regionálny úrad verejného zdravotníctva nenariadil opatrenia pri ohrození verejného zdravia podľa osobitného predpisu, ktoré neumožňujú obci poskytnúť povinnej osobe podľa ustanovenia § 7 ods. 1 písm. a) a b) zákona o sčítaní obyvateľov službu asistovaného sčítania.“* (ustanovenie § 5 ods. 2 zákona o sčítaní obyvateľov).

*„Ak Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky alebo regionálny úrad verejného zdravotníctva nariadil opatrenia pri ohrození verejného zdravia podľa osobitného predpisu, ktoré neumožňujú obci poskytnúť povinnej osobe podľa ustanovenia § 7 ods. 1 písm. a) a b) zákona o sčítaní obyvateľov službu asistovaného sčítania, predseda štatistického úradu rozhodne o zastavení dosčítavania buď na celom území Slovenskej republiky, alebo v územnom obvode príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva.“* (ustanovenie § 5a ods. 3 zákona o sčítaní obyvateľov).

*„Na rozhodovanie predsedu štatistického úradu vo veci začatia alebo zastavenia dosčítavania podľa ustanovení § 5a ods. 2 a 3 zákona o sčítaní obyvateľov sa nevzťahuje správny poriadok. Pred vydaním rozhodnutia o začatí dosčítavania a pred vydaním rozhodnutia o zastavení dosčítavania si predseda štatistického úradu vyžiada stanovisko Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky o nariadených opatreniach pri ohrození verejného zdravia. Predseda štatistického úradu v súlade s nariadenými opatreniami pri ohrození verejného zdravia v (A) rozhodnutí o začatí dosčítavania určí jeho územnú pôsobnosť, dátum*

začatia dosčítavania a spôsoby poskytovania služby asistovaného sčítavania podľa ustanovenia § 8 ods. 4 zákona o sčítaní obyvateľov, (B) rozhodnutí o zastavení dosčítavania určí jeho územnú pôsobnosť, dátum zastavenia dosčítavania a zruší svoje predchádzajúce rozhodnutie o začatí dosčítavania v rozsahu, v akom toto predchádzajúce rozhodnutie odporuje platným nariadeným opatreniam pri ohrození verejného zdravia.“ (ustanovenie § 5a ods. 4 zákona o sčítaní obyvateľov).

„Proti rozhodnutiu o začatí dosčítavania a proti rozhodnutiu o zastavení dosčítavania nie je prípustný opravný prostriedok v správnom konaní.“ (ustanovenie § 5a ods. 5 zákona o sčítaní obyvateľov).

„Rozhodnutie podľa ustanovenia § 5a ods. 2 alebo ods. 3 zákona o sčítaní obyvateľov sa musí vyhotoviť v listinnej podobe a musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie, že rozhodnutie možno preskúmať súdom. Vo vyhotovení rozhodnutia sa uvedie aj orgán, ktorý rozhodnutie vydal a dátum vydania rozhodnutia. Rozhodnutie musí mať odtlačok úradnej pečiatky a podpis s uvedením mena, priezviska predsedu štatistického úradu alebo osoby oprávnenej konať v jeho zastúpení. Rozhodnutie je vykonateľné dňom zverejnenia oznámenia o jeho vydaní vo Vestníku vlády Slovenskej republiky. Štatistický úrad zabezpečí upovedomenie verejnosti o vydaní rozhodnutia zverejnením jeho obsahu prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov a na webovom sídle štatistického úradu.“ (ustanovenie § 5a ods. 6 zákona o sčítaní obyvateľov).

Novela ďalej obsahuje zmeny či doplnenia väčšieho množstva ustanovení zákona o sčítaní obyvateľov, z ktorých vyberáme tie najdôležitejšie:

**(1) Novelou sa precizuje spôsob poskytovania služby asistovaného sčítania.** Keďže asistované sčítanie sa bude vykonávať výlučne v rámci dosčítavania v dobe ustanovenej v ustanovení § 5a ods. 1 zákona o sčítaní obyvateľov, počas doby sčítania obyvateľov (ustanovenie § 4 ods. 2 zákona o sčítaní obyvateľov) bude činnosť asistentov vylúčená, t. j. nebudú pôsobiť. Medzi formy poskytovania služby asistovaného sčítania sa doplnia aj samosčítanie obyvateľa v kontaktnom mieste s pomocou v ňom nainštalovaných IKT

prostriedkov. V dobe sčítania obyvateľov sa sčítajú obyvateľia, ktorí sú digitálne zruční ale aj ich maloleté deti. Nie je však vylúčené, aby sa v dobe sčítania obyvateľov sčítali aj osoby, ktoré sa samé sčítat nedokážu, pretože naďalej platí, že ich môžu v dobe sčítania obyvateľov sčítat ich blízke osoby alebo iné osoby, s ktorými žijú v jednej bytovej domácnosti (ustanovenie § 8 ods. 4 zákona o sčítaní obyvateľov).

**(2) Po novom bude predĺžený aj čas, kedy môže dôjsť k vzniku nových kontaktných miest zriadených obcami, a to najneskôr do 15 dní pred začiatkom doby podľa ustanovenia § 5a ods. 1 zákona o sčítaní obyvateľov (ustanovenie § 27 ods. 2 písm. i) zákona o sčítaní obyvateľov).**

**(3) Novela ďalej reaguje na skutočnosť, že sa na základe novelizovaného znenia zákona o sčítaní obyvateľov oddaľuje čas, v ktorom budú už vymenovaní asistenti môcť vykonávať asistované sčítanie a možnosť, že v súčasnej epidemiologickej a ekonomickej situácii sa vyskytne väčšia incidencia vyčiarknutia asistenta sčítania zo zoznamu asistentov sčítania.** Ak by bol odliv asistentov sčítania markantný, obci by chýbal zákonom dané oprávnenie vykonávať výber a nábor asistentov sčítania, čo napríklad súvisí aj s jej postavením prevádzkovateľa pri spracúvaní osobných údajov kandidátov (ustanovenie § 27 ods. 2 písm. o) zákona o sčítaní obyvateľov).

Na záver prináša novela aj prechodné ustanovenie § 39a zákona o sčítaní obyvateľov („**Prechodné ustanovenia k úpravám účinným dňom vyhlásenia**“):

„Asistent sčítania vymenovaný podľa ustanovenia § 12 zákona o sčítaní obyvateľov v znení účinnom do dňa vyhlásenia sa považuje za asistenta sčítania vymenovaného podľa novely.“ (ustanovenie § 39a ods. 1 zákona o sčítaní obyvateľov).

„Kontaktné miesto zriadené obcou podľa ustanovenia § 27 ods. 2 písm. i) zákona o sčítaní obyvateľov v znení účinnom do dňa vyhlásenia sa považuje za kontaktné miesto zriadené podľa novely.“ (ustanovenie § 39a ods. 2 zákona o sčítaní obyvateľov).

Nemenej dôležitou zmenou je aj nahradenie slov „doby sčítania obyvateľov“ za slovo „dosčítavania“ v celom texte zákona o sčítaní

obyvateľov s výnimkou ustanovení § 8 ods. 2 a § 25 ods. 4 písm. b) zákona o sčítaní obyvateľov.

Novela nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, dňa 06. februára 2021.

## VZNIK REGISTRA POTRAVÍN PRE „POTRAVINOVÝ SEMAFOR“

V súčasnosti možno čoraz viac sledovať zmeny preferencií a správania sa spotrebiteľov pri výbere potravín. Rozhodujúcim faktorom pri výbere potravín, ktoré spoločnosť na dennej báze nakupuje, už nie je len cena. Naopak čoraz väčší dôraz mnoho spotrebiteľov kladie na pôvod, kvalitu, či zloženie potraviny. Rozhodnutie o výbere finálneho produktu tak často predstavuje najlepšiu kombináciu ceny, kvality a zloženia. Trendom je nepochybne aj vyhľadávanie tzv. bio potravín, preferovanie domácich produktov, či dôraz na kvalitu a zdravotné benefity tej ktorej potraviny. Práve z dôvodu množstva informácií, ktoré spotrebiteľia berú pri nákupe potravín do úvahy, dochádza k vzniku registra potravín, ktorý bude fungovať ako „potravinový semafor“ a mal by pomôcť spotrebiteľom získať presnejšie informácie o produkte a napomôcť konečnému rozhodnutiu podľa preferencií konkrétneho kupujúceho.

Dňa 28. januára 2021 prijala Národná rada Slovenskej republiky zákon č. 69/2021 Z. z. (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o potravinách“).

### → Prehľad najdôležitejších zmien

Najdôležitejšími zmenami, ktoré novela do zákona o potravinách prináša sú: (A) zriadenie registra potravín, pre potravinový semafor, (B) vymedzenie údajov, ktoré sa do registra potravín budú zapisovať a (C) podrobnosti o spôsobe registrovania potraviny prevádzkovateľom v registri potravín.

Účelom novely je podľa dôvodovej správy (A) zavedenie nového registra potravín pre potravinový semafor, ktorý vedie Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) a tiež (B) doplnenie splnomocnenia na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu o podrobnostiach

dobrovoľnej registrácie, kritériách a sprístupnenia údajov konečnému spotrebiteľovi. Zaregistrované potraviny by tak mali uľahčiť výber konečnému spotrebiteľovi a uľahčiť tiež pomoc štátu v podobe podpory a propagácie domácich a kvalitných surovín, ktoré podľa predkladateľov novely, z dlhodobého hľadiska napomôžu k zníženiu počtu obyvateľstva trpiacemu zdravotnými problémami zapríčinenými kvôli nesprávnym stravovacím návykom.

### → Register potravín pre potravinový semafor

Podstatou novely je doplnenie nového ustanovenia § 6a zákona o potravinách, ktorého názov je „Register potravín pre potravinový semafor na účely poskytnutia informácií a podpory predaja vyrábaných potravín“.

Ustanovením § 6a zákona o potravinách sa predovšetkým zriaďuje register potravín. V zmysle ustanovenia § 6a ods. 1 zákona o potravinách totiž platí:

„Zriaďuje sa register potravín pre potravinový semafor. Potravinový semafor je jednoduchý, všeobecne zrozumiteľný a transparentný systém registrácie potravín, ktorý zohľadňuje požiadavky spotrebiteľov. Register potravín pre potravinový semafor je informačný systém, ktorý obsahuje informácie o potravinách a prevádzkovateľovi, registrácia je dobrovoľná. Registrujúcim orgánom, správcom a prevádzkovateľom registra potravín je ministerstvo, ktoré zverejní tento register na svojom webovom sídle. Podrobnosti o registrácii, odmietnutí registrácie, rozsahu údajov, spôsobe ich využitia a sprístupnení údajov konečnému spotrebiteľovi ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.“ (ustanovenie § 6a ods. 1 zákona o potravinách).

Z predmetného ustanovenia § 6a ods. 1 zákona o potravinách vyplýva, že register potravín bude viesť na svojom webovom sídle ministerstvo ako

elektronický systém, v ktorom budú prevádzkovatelia na **dobrovoľnej báze** evidovať základné informácie o potravinách, ktoré ponúkajú. Spotrebiteľia si tak budú môcť porovnať, pre nich rozhodujúce, atribúty konkrétnej potraviny a na základe tzv. „potravinového semafora“ sa rozhodnúť, ktorá konkrétna potravina najlepšie zodpovedá ich preferenciám. Ministerstvo je tiež novelou splnomocnené na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu ustanovujúceho podrobnosti o registrácií, rozsahu údajov a sprístupnenia konečnému spotrebiteľovi.

Z pohľadu údajov, ktoré sa do registra potravín budú zapisovať je rozhodujúcim ustanovenie **§ 6a ods. 2** zákona o potravinách:

*„Do registra potravín sa zapisujú údaje o (A) cieľovej skupine spotrebiteľov, (B) stupni a spôsobe spracovania potraviny, (C) zložení potraviny, (D) kvalite a politike kvality, (E) produkčnom systéme a pôvode potraviny, (F) certifikačnom systéme a požiadavkách na bezpečnosť pri výrobe potraviny.“* (ustanovenie **§ 6a ods. 2** zákona o potravinách).

Na základe vyššie uvedených údajov, zapisovaných do registra potravín, by sa mal spotrebiteľ dostatočne zorientovať v základných informáciách o kvalite, zložení, či pôvode potravín. „Potravinový semafor“ by tak mal byť aplikovateľný na spotrebiteľov preferujúcich zdravé potraviny, kvalitné potraviny, ale aj domáce produkty.

Podľa ustanovenia **§ 6a ods. 3** zákona o potravinách ďalej platí:

*„Prevádzkovateľ môže potravinu registrovať v registri potravín pre potravinový semafor za účelom poskytnutia informácií pre konečného spotrebiteľa o nadštandardných vlastnostiach potraviny, podpory jej predaja a zvýšenia potravinovej sebestačnosti. Podrobnosti o*

*kritériách a spôsobe hodnotenia a prezentácii potraviny ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.“* (ustanovenie **§ 6a ods. 3** zákona o potravinách).

### → Pojem prevádzkovateľ

Pre prehľadnosť považujeme za potrebné definovať aj pojem **prevádzkovateľ**. V zmysle ustanovenia článku **3 ods. 3** Nariadenia (ES) č. **178/2002** Európskeho parlamentu a rady z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (ďalej len „nariadenie“), a na ktoré odkazuje aj samotný zákon o potravinách, platí, že "prevádzkovateľom potravinárskeho podniku" sú fyzické alebo právnické osoby zodpovedné za zabezpečenie toho, aby sa v potravinárskom podniku pod ich kontrolou plnili požiadavky potravinového práva (ustanovenie **čl. 3 ods. 3** nariadenia).

Registrácia potravín prevádzkovateľmi je dobrovoľná a môže pre prevádzkovateľov predstavovať konkurenčnú výhodu oproti prevádzkovateľom, ktoré svoje potraviny registrovať nebudú, nakoľko v praxi môže zo strany spotrebiteľov dôjsť k preferovaniu potravín, ktorých pôvod, zloženie či kvalitu si vedia spotrebiteľia overiť v registri potravín.

Novela nadobudne účinnosť dňa **01. januára 2022**.

# ZMENY V OBLASTI DOPLATKOV ZA LIEKY, ZDRAVOTNÍCKE POMÔCKY A DIETETICKÉ POTRAVINY

Novinkou v oblasti úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia, je úprava doplatkov za uvedené položky pre najzraniteľnejších členov spoločnosti. Sú to práve zdravotne ťažko postihnutí, dôchodcovia a deti do šiestich rokov veku, ktorým by mala pomôcť nová legislatíva v oblasti doplatkov za lieky, zdravotnícke pomôcky a dietetické potraviny.

Národnou radou Slovenskej republiky bol začiatkom februára 2021 prijatý zákon č. 81/2021 Z. z. (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o úhrade liekov“). Novelou sa okrem zákona o úhrade liekov mení a dopĺňa aj zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“) a zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotných poisťovniach“).

## → Účel prijatia novely

Cieľom novely je podľa dôvodovej správy zlepšenie situácie vymedzeného okruhu pacientov v nadväznosti na ekonomické následky vyvolané platením doplatkov za lieky, dietetické potraviny a zdravotnícke pomôcky. Ide o najzraniteľnejšie skupiny pacientov, a to predovšetkým **deti do šiestich rokov života, dôchodcov a osoby s ťažkým zdravotným postihnutím**. Na uvedené osoby sa má vzťahovať nulový limit spoluúčasti za doplatky na lieky, zdravotnícke pomôcky a dietetické potraviny. Týmto ekonomicky najviac

zraniteľným osobám sa má novelou zabezpečiť dostupnosť liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín. Dôchodcom, osobám s ťažkým zdravotným postihnutím a mladým rodinám s deťmi do šiestich rokov sa tým podľa predkladateľov novely zabezpečí aj kvalitnejší život.

Podstatou zmien, ktoré novela prináša do zákona o úhrade liekov, je predovšetkým vloženie nových ustanovení **§ 87b, § 87c a § 87d** zákona o úhrade liekov.

## → Doplatky pre deti do šiestich rokov

Ustanovenie **§ 87b** zákona o úhrade liekov sa venuje prvejzo skupín osôb, na ktorú sa nová legislatíva vzťahuje, a síce **deťom do šiestich rokov veku**.

„Na poistenca, ktorý k prvému dňu kalendárneho štvrtroka nedovršil šesť rokov veku, sa vzťahuje limit spoluúčasti vo výške **0 eur**.“ (ustanovenie **§ 87b ods. 1** zákona o úhrade liekov).

„Limit spoluúčasti podľa ustanovenia **§ 87b ods. 1** zákona o úhrade liekov sa uplatní pri výdaji lieku, zdravotníckej pomôcky alebo dietetickej potraviny poistencovi a poistenec neuhrádza pri výdaji doplatok za lieky, zdravotnícke pomôcky a dietetické potraviny čiastočne uhrádzané na základe verejného zdravotného poistenia vo výške prepočítaného doplatku za najlacnejší náhradný liek, najlacnejšiu náhradnú zdravotnícku pomôcku a najlacnejšiu náhradnú dietetickú potravinu (ustanovenie **§ 87a ods. 2 až 4** zákona o úhrade liekov) u poskytovateľa lekárenskej starostlivosti.“ (ustanovenie **§ 87b ods. 2** zákona o úhrade liekov).

„Nárok na limit spoluúčasti poistenca podľa ustanovenia **§ 87b ods. 1** zákona o úhrade liekov sa preukazuje predložením preukazu poistenca, vydaným občianskym preukazom s elektronickým čipom, dokladom o pobyte s elektronickým čipom, zobrazeným preukazom poistenca v mobilnej aplikácii zdravotnej poisťovne, ak ju zdravotná poisťovňa poskytuje.“ (ustanovenie **§ 87b ods. 3** zákona o úhrade liekov).

„Doplatok vo výške prepočítaného doplatku za najlacnejší náhradný liek, najlacnejšiu náhradnú zdravotnícku pomôcku a najlacnejšiu náhradnú dietetickú potravinu **uhrádza poskytovateľovi lekárenskej starostlivosti zdravotná poisťovňa.**“ (ustanovenie § 87b ods. 4 zákona o úhrade liekov).

### → Úľavy pre dôchodcov a ZŤP

Ďalšie skupiny najviac ohrozených osôb (**dôchodcovia a zdravotne ťažko postihnuté osoby**), ktorých sa zrušenie doplatkov za lieky dotýka sú upravené v novom ustanovení § 87c zákona o úhrade liekov.

„Limit spoluúčasti vo výške **0 eur** sa vzťahuje aj na poistenca, ktorého celkový príjem nie je vyšší ako **180 % priemernej mesačnej mzdy** zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa posudzuje nárok poistenca na limit spoluúčasti a ktorý **(A)** je držiteľom preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, **(B)** je poberateľom invalidného dôchodku, invalidného výsluhového dôchodku alebo je invalidný a nevznikol mu nárok na invalidný dôchodok, **(C)** je poberateľom starobného dôchodku, dôchodku z výsluhového zabezpečenia policajtov a vojakov vo veku ustanovenom na vznik nároku na starobný dôchodok, dôchodku z iného členského štátu, Nórska, Lichtenštajnska, Islandu, Švajčiarska, ak nie je poistený v tomto štáte, nie je poberateľom dôchodku z tretieho štátu, **(D)** dovŕšil dôchodkový vek a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok alebo **(E)** je poberateľom predčasného starobného dôchodku a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok.“ (ustanovenie § 87c ods. 1 zákona o úhrade liekov).

„Celkový príjem podľa ustanovenia § 87c ods. 1 je súčet úhrnu **(A)** vymeriavacích základov poistenca zo závislej činnosti podľa osobitného predpisu za obdobie kalendárneho štvrtroka, za ktorý sa určuje limit spoluúčasti, ak je poistenec aspoň v časti tohto obdobia považovaný za zamestnanca podľa osobitného predpisu, **(B)** vymeriavacích základov pre odvod preddavkov na poisťné na verejné zdravotné poistenie samostatne zárobkovo

činnnej osoby podľa osobitného predpisu za obdobie kalendárneho štvrtroka, za ktorý sa určuje limit spoluúčasti, ak je poistenec aspoň v časti tohto obdobia považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu podľa osobitného predpisu, **(C)** dôchodkov uvedených v ustanovení § 87c ods. 1 písm. b), c) a e) zákona o úhrade liekov, poskytnutých v období kalendárneho štvrtroka, za ktorý sa určuje limit spoluúčasti.“ (ustanovenie § 87c ods. 2 zákona o úhrade liekov).

„Limit spoluúčasti podľa ustanovenia § 87c ods. 1 zákona o úhrade liekov sa uplatní pri výdaji lieku, zdravotníckej pomôcky alebo dietetickej potraviny poistencovi a poistenec neuhrádza pri výdaji doplatok za lieky, zdravotníckej pomôcky a dietetické potraviny čiastočne uhrádzané na základe verejného zdravotného poistenia vo výške prepočítaného doplatku za najlacnejší náhradný liek, najlacnejšiu náhradnú zdravotnícku pomôcku a najlacnejšiu náhradnú dietetickú potravinu (ustanovenie § 87a ods. 2 až 4 zákona o úhrade liekov) u poskytovateľa lekárenskej starostlivosti, **ak je poistenec zaradený v zozname poistencov s nárokom na okamžité uplatnenie limitu spoluúčasti u poskytovateľa lekárenskej starostlivosti** (ďalej len „zoznam poistencov“) podľa ustanovenia § 87d zákona o úhrade liekov.“ (ustanovenie § 87c ods. 3 zákona o úhrade liekov).

„Doplatok vo výške prepočítaného doplatku za najlacnejší náhradný liek, najlacnejšiu náhradnú zdravotnícku pomôcku a najlacnejšiu náhradnú dietetickú potravinu podľa ustanovenia § 87c ods. 3 zákona o úhrade liekov **uhrádza poskytovateľovi lekárenskej starostlivosti zdravotná poisťovňa.**“ (ustanovenie § 87c ods. 4 zákona o úhrade liekov).

### → Ďalšie úľavy z úhrady liekov

Predmetom úpravy nového ustanovenia § 87d zákona o úhrade liekov je **zoznam poistencov a jeho sprístupňovanie poskytovateľom lekárenskej starostlivosti.**

„Zdravotná poisťovňa sprístupňuje v elektronickej podobe poskytovateľovi lekárenskej starostlivosti zoznam poistencov, ktorí majú nárok na limit spoluúčasti podľa ustanovenia § 87c ods. 1 zákona o úhrade liekov (ďalej len „dôchodca“) a ktorí splnia podmienky zaradenia do zoznamu poistencov, v rozsahu meno, priezvisko, rodné



číslo poistenca, ak ide o cudzinca, ktorý nemá pridelené rodné číslo, bezvýznamové identifikačné číslo a dátum narodenia.“ (ustanovenie § 87d ods. 1 zákona o úhrade liekov).

„Do zoznamu poistencov podľa ustanovenia § 87d ods. 1 zákona o úhrade liekov zdravotná poisťovňa zaradi poistenca, ktorý je k prvému dňu kalendárneho štvrtroka poistencom podľa ustanovenia § 87c ods. 1 zákona o úhrade liekov a nie je zamestnancom ani samostatne zárobkovo činnou osobou a jeho priznaný mesačný dôchodok **nie je vyšší ako 60 % priemernej mesačnej mzdy zamestnanca** v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa zoznam poskytovateľovi lekárenskej starostlivosti sprístupňuje“ (ustanovenie § 87d ods. 2 zákona o úhrade liekov).

„Zoznam poistencov podľa ustanovenia § 87d ods. 1 zákona o úhrade liekov zdravotná poisťovňa aktualizuje najmenej raz mesačne k **20. dňu** kalendárneho mesiaca“ (ustanovenie § 87d ods. 3 zákona o úhrade liekov).

„Ak sa poistenec zverejnený v zozname poistencov podľa ustanovenia § 87d ods. 1 zákona o úhrade liekov stane zamestnancom alebo samostatne zárobkovo činnou osobou, je zo zoznamu poistencov podľa ustanovenia § 87d ods. 1 zákona o úhrade liekov vyradený. Ak došlo k vyradeniu poistenca podľa predchádzajúcej vety, zdravotná poisťovňa prehodnotí nárok poistenca na limit spoluúčasti v období **4 kalendárneho štvrtroka**, v ktorom došlo k vyradeniu poistenca zo zoznamu poistencov podľa ustanovenia § 87d ods. 1 zákona o úhrade liekov. Ak poistenec nesplní v kalendárnom štvrtroku nárok na limit spoluúčasti podľa ustanovenia § 87c ods. 1 zákona o úhrade liekov, zdravotnej poisťovni vzniká voči poistencovi nárok na vrátenie doplatkov, ktoré zdravotná poisťovňa v kalendárnom štvrtroku uhradila poskytovateľovi lekárenskej starostlivosti nad rámec limitu spoluúčasti, na ktorý má poistenec nárok“ (ustanovenie § 87d ods. 4 zákona o úhrade liekov).

„Zdravotná poisťovňa vyčíslí výšku doplatkov podľa ustanovenia § 87d ods. 4 zákona o úhrade liekov, ktoré zdravotná poisťovňa v kalendárnom štvrtroku uhradila poskytovateľovi lekárenskej starostlivosti

podľa ustanovenia § 87d ods. 4 zákona o úhrade liekov, a zašle poistencovi oznámenie o ich výške najneskôr do **90 dní** po skončení kalendárneho štvrtroka. Na vymáhanie pohľadávky podľa predchádzajúcej vety sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu“ (ustanovenie § 87d ods. 5 zákona o úhrade liekov).

Zjednodušene možno novú legislatívu doplatkov za lieky, zdravotnícke pomôcky a dietetické potraviny zhrnúť v tom zmysle, že deťom do šiestich rokov sa nulový limit spoluúčasti uplatní priamo pri výdaji lieku, zdravotníckej pomôcky alebo dietetickej potraviny, a to vo výške prepočítaného doplatku za najlacnejší variant uvedených položiek. V prípade dôchodcov sa do úvahy vezme aj výška ich príjmu, a to do výšky doplatku za najlacnejší zameniteľný liek. V prípade dôchodcov ale aj ťažko zdravotne postihnutých osôb, v prípade ak sú tieto ekonomicky aktívne prichádza novela aj s požiadavkou, aby celkový z práce a dôchodku nebol vyšší ako **180 % priemernej mesačnej mzdy zamestnanca** v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa posudzuje nárok poistenca na limit spoluúčasti.

## → Zákon o zdravotnom poistení

Novela sa ďalej dotkla aj **zákona o zdravotnom poistení**, v rámci ktorého dochádza k doplneniu nového práva poistenca, a síce práva na **úhradu doplatkov zdravotnou poisťovňou** za najlacnejší náhradný liek, najlacnejšiu náhradnú zdravotnícku pomôcku a najlacnejšiu náhradnú dietetickú potravinu čiastočne uhrádzanú na základe verejného zdravotného poistenia, ak sú splnené podmienky podľa osobitného predpisu (ustanovenie § 22 ods. 1 písm. h) zákona o zdravotnom poistení).

## → Zákon o zdravotných poisťovniach

**Zákon o zdravotných poisťovniach** je zas novelou doplnení najmä v tom zmysle, že zdravotná poisťovňa po novom „uhrádza na bankový účet poistenca a ak bankový účet neoznánil alebo ho nemá, tak poštovou poukážkou, poistencovi čiastku, o ktorú jeho úhrnná výška úhrad za doplatky za lieky, zdravotnícke pomôcky a dietetické potraviny čiastočne uhrádzané na

základe verejného zdravotného poistenia za kalendárny štvrtrok prekročila limit spoluúčasti podľa osobitného predpisu (ďalej len „čiasťka, o ktorú bol limit spoluúčasti prekročený“), do **90 kalendárnych dní** od skončenia kalendárneho štvrtroka; ak je čiasťka, o ktorú bol limit spoluúčasti prekročený, menšia ako **3 eurá**, o túto čiasťku sa zvýši úhrnná výška úhrad v ďalšom kalendárnom štvrtroku“ (ustanovenie **§ 6 ods. 1 písm. s)** zákona o zdravotných poisťovniach).

Zdravotná poisťovňa podľa novej úpravy tiež **(A)** vytvára zoznam poistencov s nárokom na okamžité uplatnenie limitu spoluúčasti u poskytovateľa lekárenskej starostlivosti podľa podmienok ustanovených osobitným predpisom (ustanovenie **§ 6 ods. 1 písm. ae)** zákona o zdravotných poisťovniach), **(B)** uhradza poskytovateľovi lekárenskej starostlivosti doplatky vo výške prepočítaného doplatku za najlacnejší náhradný liek, najlacnejšiu náhradnú zdravotnícku pomôcku a najlacnejšiu náhradnú dietetickú potravinu čiastočne uhrádzanú na základe verejného zdravotného poistenia za osoby, ktoré majú nárok na limit spoluúčasti vo výške **0 eur** podľa osobitného predpisu (ustanovenie **§ 6 ods. 1 písm. af)** zákona o zdravotných poisťovniach) a **(C)** uplatňuje nárok na úhradu pohľadávky prepočítaného doplatku za najlacnejší náhradný liek, najlacnejšiu náhradnú zdravotnícku pomôcku a najlacnejšiu náhradnú dietetickú potravinu voči poistencovi, ktorý zdravotná poisťovňa uhradila poskytovateľovi lekárenskej starostlivosti a na ktorú poistenec nemal nárok podľa osobitného predpisu (ustanovenie **§ 6 ods. 1 písm. ag)** zákona o zdravotných poisťovniach).

Okrem iného sa súčasťou zákona o zdravotných poisťovniach stáva aj nové prechodné ustanovenie **§ 86zg** zákona o zdravotných poisťovniach („**Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. apríla 2021**“), v zmysle ktorého platí:

*„Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou uzatvorí o poskytovaní údajov o výške dôchodku podľa ustanovenia **§ 77c** zákona o zdravotných poisťovniach v znení účinnom od **1. apríla 2021** dodatok k dohode uzatvorenej podľa ustanovenia **§ 77b** zákona o sociálnych poisťovniach so Sociálnou poisťovňou, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Zborom väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky, Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky najneskôr do **15. mája 2021**. Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou je povinný tieto údaje oznámiť príslušnej zdravotnej poisťovni do ôsmich dní odo dňa ich prijatia.“* (ustanovenie **§ 86zg** zákona o zdravotných poisťovniach).

#### → Účinnosť novely

Novela nadobúda účinnosť dňa **01. apríla 2021**. Niektoré ustanovenia zákona o úhrade liekov (napr. ustanovenie **§ 87c** alebo **§ 87d** zákona o úhrade liekov) a niektoré ustanovenia zákona o zdravotnom poistení a zákona o zdravotných poisťovniach však nadobudnú účinnosť až **01. januára 2022**.

# ZMENY V POSKYTOVANÍ GASTROLÍSTKOV A NOVINKY V OBLASTI PRÁCE Z DOMU („HOME OFFICE“)

Rok 2020 sa stal unikátnym a zmenil spoločenské nahliadanie na veľké množstvo oblastí ľudského života. Zmenám sa nevyhla ani oblasť zamestnanosti a pracovných podmienok. Trendom je zdá sa prechod z klasického vykonávania niektorých profesií na prácu z domu, ktorú umožňuje množstvo technických vymožeností posledných rokov. „Home office“ bol pred pandémiou ochorenia COVID-19 len zriedkavo využívaným inštitútom, čomu zodpovedala aj doterajšia právna úprava. V kontexte čoraz intenzívnejšieho využívania inštitútu práce z domu (legálne ukotveného ako domácka práca a telepráca) je však potrebné reagovať aj na poli legislatívy. „Revolúciu“ prežíva aj oblasť stravovania zamestnancov, v ktorej sme svedkom postupného prechodu od tzv. gastrolístkov k elektronickým stravovacím kartám, ako aj finančným príspevkom na stravovanie zamestnancov.

Nielen uvedenými zmenami sa zaoberá zákon č. 76/2021 Z. z. (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“).

## → Právne predpisy, ktorých sa novela dotkla

Okrem Zákonníka práce dochádza novelou k zmene a doplneniu nasledujúcich zákonov: (A) zákon č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov, (B) zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov, (C) zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov, (D) zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, (E) zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, (F) zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov, (G) zákon č. 103/2007 Z. z. o trojstranných konzultáciách na celoštátnej úrovni a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o tripartite) v znení neskorších predpisov, (H) zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, (I) zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a (J) zákon č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na obsahovú rozsiahlosť vlastného textu novely prinášame len prehľad najdôležitejších zmien, ktoré do právneho poriadku prináša.

Ako z vyššie uvedeného vyplýva, novela sa z pohľadu Zákonníka práce najvýraznejšie dotkla ustanovení o domáckej práci a telepráci a oblasti príspevku zamestnávateľa na stravovanie zamestnancov, vrátane formy predmetného príspevku.

## → Novinky v oblasti domáckej práce a telepráce

Novela vkladá do Zákonníka práce nové/upravené ustanovenie § 52 Zákonníka práce („Domácka práca a telepráca“). Úvodné odseky ustanovenia § 52 Zákonníka práce upravujú najmä vymedzenie pojmov domácka práca a telepráca či domácnosť zamestnanca a podmienky dohody zamestnanca a zamestnávateľa o výkone domáckej práce alebo telepráce.

„Ak sa práca, ktorá by mohla byť vykonávaná na pracovisku zamestnávateľa, vykonáva pravidelne v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času alebo jeho časti z domácnosti zamestnanca, ide o (A) domácku prácu, (B) teleprácu, ak sa práca vykonáva s použitím informačných technológií, pri ktorých dochádza pravidelne k elektronickému prenosu dát na diaľku“ (ustanovenie § 52 ods. 1 Zákonníka práce). „Za domácku prácu alebo teleprácu sa nepovažuje práca, ktorú zamestnanec vykonáva príležitostne alebo za mimoriadnych okolností so súhlasom zamestnávateľa alebo po dohode s ním z domácnosti zamestnanca za

predpokladu, že druh práce, ktorý zamestnanec vykonáva podľa pracovnej zmluvy, to umožňuje“ (ustanovenie § 52 ods. 2 Zákonníka práce). „Za domácnosť zamestnanca sa na účely ustanovenia § 52 ods. 1 a 2 Zákonníka práce považuje dohodnuté miesto výkonu práce mimo pracoviska zamestnávateľa“ (ustanovenie § 52 ods. 3 Zákonníka práce). „Na výkon domáckej práce alebo telepráce sa vyžaduje dohoda zamestnávateľa so zamestnancom v pracovnej zmluve“ (ustanovenie § 52 ods. 4 Zákonníka práce). „V pracovnej zmluve možno dohodnúť, že domácka práca alebo telepráca sa v celom rozsahu alebo sčasti bude vykonávať na mieste, ktoré si zamestnanec určí, ak to povaha práce umožňuje. V pracovnej zmluve možno dohodnúť aj rozsah domáckej práce alebo telepráce alebo minimálny rozsah výkonu práce zamestnancom na pracovisku zamestnávateľa, ak sa domácka práca alebo telepráca nemá vykonávať len z domácnosti zamestnanca“ (ustanovenie § 52 ods. 5 Zákonníka práce). „Zamestnávateľ a zamestnanec sa môžu dohodnúť, že zamestnanec si pri domáckej práci alebo telepráci bude sám rozvrhovať pracovný čas v rámci celého týždňa alebo sa domácka práca alebo telepráca bude vykonávať v pružnom pracovnom čase.“ (ustanovenie § 52 ods. 6 Zákonníka práce).

**Problematika rozvrhnutia pracovného času, prestojov či práce nadčas** v prípade domáckej práce a telepráca je zas predmetom úpravy ustanovenia § 52 ods. 7 Zákonníka práce. „Ak si pri domáckej práci alebo telepráci zamestnanec sám rozvrhuje pracovný čas, jeho pracovný pomer sa spravuje týmto zákonom s nasledovnými odchýlkami (A) neuplatňujú sa ustanovenia o rozvrhnutí určeného týždenného pracovného času, nepretržitom dennom odpočinku a nepretržitom odpočinku v týždni, (B) neuplatňujú sa ustanovenia o prestojoch okrem prestojov, za ktoré zodpovedá zamestnávateľ, (C) zamestnancovi nepatrí náhrada mzdy pri dôležitých osobných prekážkach v práci okrem náhrady mzdy podľa ustanovenia § 141 ods. 2 písm. d) Zákonníka práce, (D) zamestnancovi nepatrí mzda za prácu nadčas, mzdové zvýhodnenie za prácu vo sviatok, mzdové zvýhodnenie za prácu v sobotu, mzdové zvýhodnenie za prácu v nedeľu, mzdové zvýhodnenie za nočnú prácu a mzdová kompenzácia za sťažený výkon práce, ak sa zamestnanec so zamestnávateľom nedohodne inak.“ (ustanovenie § 52 ods. 7 Zákonníka práce).

Dôležitým atribútom, ktorý novela do Zákonníka práce prináša, je nepochybne zakotvenie opatrení, ktoré má zamestnávateľ v prípade práce z domu vykonať.

### → Opatrenia zamestnávateľa pri domáckej práci a telepráci

„Zamestnávateľ prijme pri domáckej práci alebo telepráci vhodné opatrenia, najmä (A) zabezpečí, nainštaluje a pravidelne udržiava technické vybavenie a programové vybavenie potrebné na výkon telepráce okrem prípadov, keď zamestnanec vykonávajúci teleprácu používa po dohode so zamestnávateľom vlastné technické vybavenie a programové vybavenie, (B) zabezpečuje ochranu údajov, ktoré sa spracúvajú a používajú pri telepráci, najmä pokiaľ ide o programové vybavenie, (C) uhrádza za podmienok podľa ustanovenia § 145 ods. 2 Zákonníka práce preukázateľne zvýšené výdavky zamestnanca spojené s používaním vlastného náradia, vlastného zariadenia a vlastných predmetov potrebných na výkon domáckej práce alebo telepráce, (D) informuje zamestnanca o všetkých obmedzeniach používania technického vybavenia a programového vybavenia, ako aj o následkoch v prípade porušenia týchto obmedzení, (E) predchádza izolácii zamestnanca vykonávajúceho domácku prácu alebo teleprácu od ostatných zamestnancov a umožní mu vstup na pracovisko zamestnávateľa, ak je to možné, za účelom stretnutia sa s ostatnými zamestnancami, (F) umožňuje zamestnancovi vykonávajúcemu domácku prácu alebo teleprácu prístup k prehľbovaniu kvalifikácie rovnako ako porovnateľnému zamestnancovi s miestom výkonu práce na pracovisku zamestnávateľa.“ (ustanovenie § 52 ods. 8 Zákonníka práce).

Ustanovenie § 52 Zákonníka práce na záver stručne vymedzuje aj postavenia zamestnanca, vykonávajúceho domácku prácu alebo teleprácu.

„Zamestnanec vykonávajúci domácku prácu alebo teleprácu je povinný bezodkladne informovať zamestnávateľa o technických problémoch spojených s nefunkčnosťou technického vybavenia a programového vybavenia, o nefunkčnosti internetového pripojenia alebo o iných podobných príčinách, ktoré mu znemožňujú vykonávať prácu“ (ustanovenie § 52 ods. 9 Zákonníka práce). „Zamestnanec vykonávajúci domácku prácu alebo teleprácu má právo počas jeho nepretržitého

denného odpočinku a nepretržitého odpočinku v týždni, ak mu nie je v tomto čase nariadená alebo s ním dohodnutá pracovná pohotovosť alebo práca nadčas, počas čerpania dovolenky, sviatku, pre ktorý práca odpadla, a prekážky v práci nepoužívať pracovné prostriedky slúžiace na výkon domácej práce alebo telepráce. Zamestnávateľ nesmie posudzovať ako nesplnenie povinnosti, ak zamestnanec odmietne vykonať prácu alebo splniť pokyn v čase podľa predošlej vety“ (ustanovenie § 52 ods. 10 Zákonníka práce). „Zamestnanec vykonávajúci domácku prácu alebo teleprácu sa nesmie zvýhodniť alebo obmedziť v porovnaní s porovnateľným zamestnancom s miestom výkonu práce na pracovisku zamestnávateľa.“ (ustanovenie § 52 ods. 11 Zákonníka práce).

### → Zmeny v oblasti príspevku zamestnávateľa na stravovanie svojich zamestnancov

Okrem pravidiel týkajúcich sa tzv. práce z domu prináša novela aj zmeny v oblasti **príspevku zamestnávateľa na stravovanie svojich zamestnancov**. Doterajšia prax preferovala predovšetkým používanie tzv. gastrolístkov. Po novom si však zamestnanci budú môcť vybrať formu príspevku zamestnávateľa na ich stravovanie. Ťažiskovým je v uvedenom kontexte najmä ustanovenie § 152 ods. 6 až 8 Zákonníka práce.

„Zamestnávateľ poskytne zamestnancovi finančný príspevok na stravovanie v sume podľa ustanovenia § 152 ods. 8 Zákonníka práce, ak (A) povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť zamestnancom stravovanie vylučujú podmienky výkonu práce na pracovisku, (B) zamestnávateľ nemôže zabezpečiť stravovanie podľa ustanovenia § 152 ods. 2 Zákonníka práce, (C) zamestnanec na základe lekárskeho potvrdenia od špecializovaného lekára zo zdravotných dôvodov nemôže využiť žiadny zo spôsobov stravovania zamestnancov zabezpečených zamestnávateľom, (D) ide o zamestnanca vykonávajúceho domácku prácu alebo teleprácu a zamestnávateľ mu nezabezpečí stravovanie vo vlastnom stravovacom zariadení alebo v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa alebo, ak by stravovanie podľa ustanovenia § 152 ods. 2 Zákonníka práce bolo v rozpore s povahou vykonávanej domácej práce

alebo telepráce.“ (ustanovenie § 152 ods. 6 Zákonníka práce).

„Zamestnávateľ, ktorý nezabezpečuje stravovanie vo vlastnom stravovacom zariadení alebo v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa, ak nejde o prípady podľa ustanovenia § 152 ods. 6 Zákonníka práce, je povinný umožniť zamestnancom výber medzi zabezpečením stravovania prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá má oprávnenie sprostredkovať stravovacie služby, formou stravovacej poukážky alebo poskytnutím finančného príspevku na stravovanie. Zamestnanec je viazaný svojím výberom počas 12 mesiacov odo dňa, ku ktorému sa výber viaže. Podrobnosti výberu a realizácie povinnosti zamestnávateľa zabezpečovať stravovanie alebo poskytovať finančný príspevok na stravovanie na základe výberu môže zamestnávateľ ustanoviť vo vnútornom predpise. Zamestnávateľ na základe výberu zamestnanca zabezpečuje zamestnancovi stravovanie prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá má oprávnenie sprostredkovať stravovacie služby, formou stravovacej poukážky alebo poskytuje zamestnancovi finančný príspevok na stravovanie v sume podľa ustanovenia § 152 ods. 8 Zákonníka práce. Do uskutočnenia výberu zo strany zamestnanca zamestnávateľ zabezpečuje zamestnancovi stravovanie prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá má oprávnenie sprostredkovať stravovacie služby, formou stravovacej poukážky alebo mu poskytuje finančný príspevok na stravovanie v sume podľa ustanovenia § 152 ods. 8 Zákonníka práce.“ (ustanovenie § 152 ods. 7 Zákonníka práce).

„Suma finančného príspevku na stravovanie je suma, ktorou zamestnávateľ prispieva na stravovanie iným zamestnancom podľa ustanovenia § 152 ods. 3 prvej vety Zákonníka práce, najmenej však 55 % minimálnej hodnoty stravovacej poukážky podľa ustanovenia § 152 ods. 4 Zákonníka práce. Ak zamestnávateľ neprispieva na stravovanie iným zamestnancom podľa ustanovenie § 152 ods. 3 Zákonníka práce, suma finančného príspevku na stravovanie je najmenej 55 % minimálnej hodnoty stravovacej poukážky podľa ustanovenia § 152 ods. 4 Zákonníka práce, najviac však 55 % stravného poskytovaného pri pracovnej ceste v trvaní 5 až 12

hodín podľa osobitného predpisu...“ (ustanovenie § 152 ods. 8 Zákonníka práce).

Nadalej má teda z pohľadu Zákonníka práce prioritu stravovanie zamestnancov vo vlastnom stravovacom zariadení zamestnávateľa alebo v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa. Ak však zamestnávateľ nedokáže takúto formu stravovania pre svojich zamestnancov zabezpečiť, prispieva im na stravovanie v zákonnej výške a to vo forme stravovacej poukážky (gastrolístka) alebo po novom poskytnutím finančného príspevku na stravovanie, a to na základe vlastného výberu zamestnanca, ktorý je svojim výberom formy príspevku na stravovanie viazaný po dobu 12 mesiacov.

### → Ďalšie zmeny a doplnenia Zákonníka práce

Novela do Zákonníka práce okrem úpravy podmienok domáckej práce a telepráce a noviniek v oblasti tzv. gastrolístkov prináša aj mnoho ďalších zmien a doplnení, napr. **(A) vymedzenie pojmu „zamestnanec trvalo starajúci sa o dieťa** (ustanovenie § 40 ods. 11 Zákonníka práce), **(B) úprava flexibilnejšieho dočasného pridelenia** medzi subjektami, ktoré sú ovládajúcou a ovládanou spoločnosťou, ak vznikne potreba pre dočasné pridelenie (ustanovenie § 58 ods. 1 Zákonníka práce), **(C) právna úprava sporu o pôsobenie odborovej organizácie u zamestnávateľa** (ustanovenie § 230a Zákonníka práce) a mnoho ďalších.

Na záver vkladá novela do Zákonníka práce aj prechodné ustanovenie § 252p Zákonníka práce („**Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. marca 2021**“). „Zamestnávateľ, ktorý pred **1. marcom 2021** alebo v období od **1. marca 2021 do 31. decembra 2021** uzatvoril zmluvu o zabezpečení stravovacích poukážok s právnickou osobou alebo fyzickou osobou, ktorá má oprávnenie

sprostredkovať stravovacie služby, nie je povinný postupovať podľa ustanovenia § 152 ods. 7 Zákonníka práce v znení účinnom od **1. marca 2021** do skončenia účinnosti tejto zmluvy, najdlhšie však do **31. decembra 2021** (ustanovenie § 252p Zákonníka práce).

Dôvodom prechodného ustanovenia § 252p Zákonníka práce je podľa osobitnej časti dôvodovej správy skutočnosť, že v praxi zamestnávateľa, osobitne vo verejnej správe, obstarávajú sprostredkovateľov stravovania, aby získali najlepšiu cenu za službu. Zmluvy o sprostredkovaní stravovania sú však uzatvárané aj na dlhšie časové obdobie a nie je možné ich vždy, bez výpovednej doby, resp. bez ďalších nákladov vypovedať. Z tohto dôvodu sa ponecháva primeraný časový priestor na možnosť ich skončenia v prípade, ak u zamestnávateľa dôjde k zmene v spôsobe prispievania na stravovanie, resp. na ich modifikáciu, ak si poskytovanie stravovacích poukážok vyberie len časť zamestnancov.

Okrem Zákonníka práce sa novela drobnými zmenami dotkla aj ďalších desiatich právnych predpisov, ktoré sú vymenované v úvode tohto príspevku, a ktorým sa vzhľadom na tému príspevku (novinky v oblasti práce z domu a gastrolístkov), bližšie nevenujeme. Odkazujeme však na plné znenie novely, dostupné v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

### → Účinnosť novely

Novela nadobúda účinnosť delene v troch etapách: **(A) dňa 01. marca 2021, (B) dňa 01. januára 2022 a (C) dňa 01. januára 2023.** Zmeny, týkajúce sa domáckej práce a telepráce a rovnako zmeny týkajúce sa príspevku zamestnávateľa na stravovanie zamestnancov, ktoré boli predmetom úpravy tohto príspevku nadobúdajú účinnosť už dňa **01. marca 2021.**

# ZMENY V OBLASTI VYDRŽANIA VLASTNÍCKEHO PRÁVA K NEHNUTEĽNOSTIAM A PRÁV ZODPOVEDAJÚCICH VECNÉMU BREMENU

Jedným zo základných vecných práv je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky práve vlastnícke právo, umožňujúce určitú vec nielen mať v držbe, ale ňou aj disponovať a užívať jej plody a úžitky. Súčasťou hmotnoprávnej úpravy súkromného práva je aj inštitút vydržania. Aké zmeny nastali v slovenskej legislatíve v oblasti vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a v oblasti vydržania práv zodpovedajúcich vecnému bremenu?

Národná rada Slovenskej republiky prijala začiatkom roka 2021 zákon č. 68/2021 Z. z. (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Novela okrem CMP prináša zmenu a doplnenie aj v (A) zákone Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) a v (B) zákone Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Notársky poriadok“).

## → Účel prijatia novely

Účelom novely je v zmysle dôvodovej správy zmena spôsobu deklarovania vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu tak, aby bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva za súčasného zachovania princípu právnej istoty. Toto oprávnenie sa po novom vyníma z právomoci notárov, nakoľko v rámci vydávania osvedčení o vyhlásení vydržania notármi boli evidované určité problémy pri aplikácii doterajšej právnej úpravy, a v niektorých prípadoch došlo aj k zneužitiu tohto právneho inštitútu na úkor ústavnej ochrany vlastníckeho práva. Vzhľadom na uvedené, ako aj vzhľadom na samotný charakter právneho inštitútu vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ktorý je špecifický nadobudnutím vecného práva ex lege

bez konštitutívneho rozhodnutia príslušného orgánu verejnej moci, dochádza k preneseniu tejto právomoci na súd, ktorý v rámci zákonom ustanoveného procesu potvrdí nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním, alebo návrh na vydanie takéhoto rozhodnutia zamietne, ak zistí, že neboli splnené hmotnoprávne podmienky vydržania navrhovateľom. Pre zabezpečenie právnej istoty sa v rámci konania o potvrdení vydržania zabezpečuje zverejnenie informácie o tomto procese (publicita). Novela súčasne obsahuje, okrem nevyhnutných zmien spojených s prenesením právomoci deklarovania vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, aj právnu úpravu smerujúcu k odstráneniu niektorých problematických otázok súvisiacich s notárskou činnosťou. **V súvislosti so zavedením nového konania o potvrdení vydržania dochádza k zavedeniu nového súdneho poplatku za podanie návrhu na začatie konania o potvrdení vydržania.**

Podstatou zmien, ktoré novela do CMP prináša je zakotvenie ôsmej hlavy („Konanie o potvrdení vydržania“). Predmetom úpravy ôsmej hlavy CMP sú ustanovenia § 359a až 359k CMP, upravujúce podmienky a náležitosti konania o povolení vydržania, ako nového civilného mimosporového konania, ktorého základnou úlohou je zabezpečiť efektívne a relatívne rýchle potvrdenie vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo potvrdenie vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu príslušným orgánom verejnej moci (súdom).

## → Predmet konania

Z hľadiska predmetu konania sa „konaním o potvrdení vydržania rozumie konanie o potvrdení vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo konanie o vydržaní práva zodpovedajúceho vecnému bremenu“ (ustanovenie § 359a CMP). „Na konanie o potvrdení vydržania je miestne príslušný

súd, v ktorého obvode je nehnuteľnosť.“ (ustanovenie § 359b CMP).

### → Účastníci konania

Dôležitým atribútom samotného konania sú jeho **účastníci**, tvoriaci predmet úpravy ustanovenia § 359c CMP. „Návrh na začatie konania o potvrdení vydržania je oprávnený podať ten, kto o sebe tvrdí, že vydržaním nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu“ (ustanovenie § 359c CMP). „Účastníkom konania je (A) navrhovateľ, (B) ten, kto má v čase začatia konania o potvrdení vydržania zapísané na liste vlastníctva vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo vecné právo k nehnuteľnosti, ktorej sa konanie o potvrdení vydržania týka, (C) správca lesného pozemku a (D) Slovenský pozemkový fond.“ (ustanovenie § 359c ods. 2 CMP).

### → Návrh na začatie konania

Ďalšou súčasťou konania o potvrdení vydržania je úprava **návrhu na začatie konania**. „Konanie o potvrdení vydržania sa začína len na návrh“ (ustanovenie § 359d CMP). „Návrh na začatie konania o potvrdení vydržania musí obsahovať okrem všeobecných náležitostí podania opisanie skutočností, z ktorých vyplýva, že navrhovateľ splnil predpoklady pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním, označenie nehnuteľnosti podľa údajov z katastra nehnuteľností a označenie dňa, kedy navrhovateľ nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržaním. Skutočností podľa predchádzajúcej vety musí navrhovateľ osvedčiť.“ (ustanovenie § 359d ods. 2 CMP).

**Rozhodnutie o návrhu**, podľa predchádzajúceho odseku je predmetom úpravy ustanovenia § 359e CMP. „Ak sa návrh na začatie konania o potvrdení vydržania neodmietne podľa § 8 ods. 1 CMP, súd preskúma, či navrhovateľ osvedčil, že nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržaním. Súd môže sám vykonať potrebné šetrenia na overenie správnosti tvrdení navrhovateľa alebo môže vyzvať navrhovateľa, aby označil ďalšie dôkazy na preukázanie skutočností, z ktorých vyplýva, že splnil predpoklady pre nadobudnutie vlastníckeho

práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním.“ (ustanovenie § 359e CMP). „Súd návrh na začatie konania o potvrdení vydržania uznesením zamietne, ak zistí, že nie sú splnené podmienky na vydanie vyzývacieho uznesenia podľa ustanovenia § 359f ods. 1 CMP (ustanovenie § 359e ods. 2 CMP). „O odmietnutí alebo o zamietnutí návrhu na začatie konania o potvrdení vydržania rozhoduje súd bez vyjadrenia ostatných účastníkov konania a bez nariadenia pojednávania; uznesenie súdu o odmietnutí alebo o zamietnutí návrhu na začatie konania o potvrdení vydržania podľa ustanovenia § 359e ods. 1 a 2 CMP sa doručuje len navrhovateľovi.“ (ustanovenie § 359e CMP).

### → Vyzývacie uznesenie, jeho doručenie a zverejnenie

Ďalším dôležitým prvkom konania o potvrdení vydržania je **vyzývacie uznesenie, jeho doručenie a zverejnenie**. „Ak navrhovateľ osvedčil, že splnil predpoklady pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním, súd vydá vyzývacie uznesenie.“ (ustanovenie § 359f ods. 1 CMP).

Vo vyzývacom uznesení súd vyzve na uplatnenie námietok proti vydaniu uznesenia o potvrdení vydržania na súde, ktorý vo veci koná v prvej inštancii, a to do dňa, ktorý súčasne určí“ (ustanovenie § 359f ods. 2 CMP). „Lehota určená na uplatnenie námietok nesmie byť kratšia ako šesť mesiacov od zverejnenia vyzývacieho uznesenia v Obchodnom vestníku podľa ustanovenia § 359g ods. 2 písm. a) CMP do dňa určeného vo vyzývacom uznesení podľa ustanovenia § 359f ods. 2 CMP“ (ustanovenie § 359f ods. 3 CMP). „Vyzývacie uznesenie okrem výzvy podľa ustanovenie § 359f ods. 2 CMP obsahuje označenie nehnuteľnosti podľa údajov z katastra nehnuteľností a stručný opis skutočností, ktoré osvedčujú, že navrhovateľ nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržaním“ (ustanovenie § 359f ods. 4 CMP). Vyzývacie uznesenie sa bezodkladne doručí (A) navrhovateľovi, (B) účastníkovi konania uvedenému v ustanovení § 359c ods. 2 písm. b) CMP do vlastných rúk spolu s rovnopisom návrhu na začatie konania o potvrdení vydržania a jeho prílohami, (C) účastníkom konania uvedeným



v ustanovení **§ 359c ods. 2 písm. c) a d)** CMP spolu s rovnopisom návrhu na začatie konania o potvrdení vydržania a jeho prílohami, **(D)** okresnému úradu v sídle kraja, v ktorého územnom obvode je nehnuteľnosť, ktorá je predmetom konania o potvrdení vydržania, a **(E)** okresnému úradu príslušnému na úseku katastra nehnuteľností na vyznačenie poznámky o vedení konania o potvrdení vydržania (ustanovenie **§ 359g ods. 1** CMP).

Vyzývacie uznesenie sa bezodkladne zverejní verejnou vyhláškou **(A)** v Obchodnom vestníku a **(B)** na úradnej tabuli obce, v ktorej katastrálnom území je nehnuteľnosť, ktorá je predmetom konania o potvrdení vydržania; verejná vyhláška môže byť zverejnená aj prostredníctvom hromadných oznamovacích prostriedkov“ (ustanovenie **§ 359g** CMP). „Doručenie a zverejnenie vyzývacieho uznesenia zabezpečí súd prvej inštancie (ustanovenie **§ 359g ods. 3** CMP).

## → Námietky

„Súčastou konania o potvrdení vydržania je aj ustanovenie o **námietskach**. Námietky môže podať **(A)** účastník konania podľa ustanovenia **§ 359c ods. 2 písm. b)** CMP a jeho právny nástupca, **(B)** ten, koho vecné právo k nehnuteľnosti môže byť tvrdným vydržaním inak dotknuté a jeho právny nástupca, **(C)** účastník konania podľa ustanovenia **§ 359c ods. 2 písm. c) alebo písm. d)** CMP, alebo **(D)** iná osoba.“ (ustanovenie **§ 359h ods. 1** CMP).

„Námietky sa podávajú na súde, ktorý vo veci koná v prvej inštancii. Námietky podané osobou uvedenou v ustanovení **§ 359h ods. 1 písm. a)** CMP sa považujú za podané včas, ak sú doručené súdu, ktorý vo veci koná v prvej inštancii, najneskôr do vydania uznesenia o potvrdení vydržania“ (ustanovenie **§ 359h ods. 2** CMP). „V námietskach okrem všeobecných náležitostí podania musí osoba **(A)** uvedená v ustanovení **§ 359h ods. 1 písm. a) a b)** CMP opísať skutočnosti, ktoré osvedčujú, že má k nehnuteľnosti vecné právo, ktoré môže byť vydržaním dotknuté; ak ide o právneho nástupcu osoby uvedenej v ustanovení **§ 359h ods. 1 písm. a) a b)** CMP, v námietskach opíše aj skutočnosti, ktoré osvedčujú, že je jej právnym nástupcom, **(B)** uvedená v ustanovení **§ 359h ods. 1 písm. c)** CMP osvedčiť, že vydržaním môžu byť dotknuté práva k nehnuteľnosti, ktorú táto osoba podľa osobitných predpisov spravuje, alebo práva osôb, ktoré podľa osobitných predpisov zastupuje, a **(C)** uvedená

v ustanovení **§ 359h ods. 1 písm. d)** CMP osvedčiť skutočnosti, ktoré vyvracajú, že navrhovateľ splnil predpoklady nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním.“ (ustanovenie **§ 359h ods. 3** CMP).

Súd bez nariadenia pojednávania uznesením odmietne námietky, ktoré boli podané oneskorene, alebo ktoré neobsahujú náležitosti podľa ustanovenia **§ 359h ods. 3** CMP (ustanovenie **§ 359h ods. 4** CMP).

Konanie o potvrdení vydržania sa môže v tomto štádiu konania ukončiť dvoma spôsobmi, a sice **zamietnutím návrhu na začatie konania alebo potvrdením vydržania**. „Súd uznesením zamietne návrh na začatie konania o potvrdení vydržania, ak sa námietky neodmietli a ak sú dôvodné“ (ustanovenie **§ 359i ods. 1** CMP). „Pred rozhodnutím o námietskach môže súd vykonať potrebné šetrenia na overenie skutočností uvedených v námietskach alebo môže vyzvať osobu, ktorá podala námietky, aby predložila ďalšie dôkazy preukazujúce jej tvrdenia; na tento účel môže nariadiť pojednávanie“ (ustanovenie **§ 359i ods. 2** CMP). „Právoplatné uznesenie podľa ustanovenia **§ 359i ods. 1** CMP súd bezodkladne doručí okresnému úradu príslušnému na úseku katastra nehnuteľností na účel výmazu poznámky vyznačenej podľa ustanovenia **§ 359g ods. 1 písm. e)** CMP“ (ustanovenie **§ 359i ods. 3** CMP). „Ak súd nezamietol návrh na začatie konania o potvrdení vydržania podľa ustanovenia **§ 359i ods. 1** CMP, vydá uznesenie o potvrdení vydržania; to platí aj vtedy, ak márne uplynula lehota na podanie námietok alebo ak boli námietky odmietnuté“ (ustanovenie **§ 359j ods. 1** CMP). „Uznesenie o potvrdení vydržania obsahuje označenie **(A)** účastníkov konania, **(B)** nehnuteľnosti podľa údajov z katastra nehnuteľností, ktorá je predmetom vydržania vlastníckeho práva alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu navrhovateľa, a **(C)** dňa, kedy navrhovateľ nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržaním“ (ustanovenie **§ 359j ods. 2** CMP).

Záverom sa novela zaoberá **účinkami uznesenia o potvrdení vydržania**. „Právoplatné uznesenie o potvrdení vydržania je záväzné pre každého“ (ustanovenie **§ 359k ods. 1** CMP). „Právoplatné uznesenie o potvrdení vydržania nie je prekážkou,

aby sa ten, kto je vydržaním dotknutý, domáhal svojho vecného práva k nehnuteľnosti žalobou, ak osvedčí, že existujú skutočnosti, ktoré bez vlastnej viny nemohol uplatniť námietkami podľa tohto zákona“ (ustanovenie § 359k ods. 2 CMP). „Kto dobromyseľne nadobudol vecné právo k nehnuteľnosti od toho, komu bolo právoplatne potvrdené vydržanie podľa tohto zákona, je chránený tak, ako keby ho nadobudol od vlastníka“ (ustanovenie § 359k ods. 3 CMP).

### → Zákon o súdnych poplatkoch

Novela sa okrem CMP dotkla aj **zákona o súdnych poplatkoch**. V súvislosti so zavedením nového civilného konania do Civilného mimosporového poriadku sa v Sadzobníku súdnych poplatkov zavádza nový súdny poplatok za návrh na začatie konania o potvrdení vydržania vo výške **99,50** eura.

### → Notársky poriadok

Posledný právny predpis, do ktorého novela zasiahla je **Notársky poriadok**. V Notárskom poriadku dochádza prijatím novely k najmä nasledovným zmenám: **(A)** explicitne sa vyjadruje povinnosť notára vykonávať zápisy do

notárskych centrálnych registrov a povinnosť vedenia iných (lokálnych) registrov prostredníctvom Centrálného informačného systému (ustanovenie § 12 ods. 3 Notárskeho poriadku), **(B)** upravuje sa všeobecné upustenie od požiadavky osvedčenia pravosti podpisu, ak právny úkon bol spísaný formou notárskej zápisnice a totožnosť osoby, ktorá tento úkon urobila, bola zistená zákonným spôsobom (ustanovenie § 47 ods. 3 Notárskeho poriadku), **(C)** dochádza k legislatívnym a technickým úpravám v súvislosti s presunom právomoci deklaratórnym rozhodnutím potvrdzovať nadobudnutie vecného práva vydržaním z notárov na príslušný orgán verejnej moci (súd) (ustanovenie § 56 ods. 1 písm. g) Notárskeho poriadku a ustanovenie § 63 Notárskeho poriadku), **(D)** dochádza k sprecizovaniu zákonného ustanovenia upravujúceho povinnosť notára zapožičať spisy notárom a znalcom za ustanovených podmienok a taktiež oprávneným orgánom (vypúšťa sa obligatórne odôvodnenie žiadosti oprávneného orgánu o zapožičanie spisu notára) (ustanovenie § 83 ods. 1 Notárskeho poriadku) a pod.

Novela nadobúda účinnosť dňa **01. mája 2021**.

# NOVINKY VO FUNGOVANÍ INŠPEKTORÁTOV PRÁCE

Začiatkom roka 2021 dochádza k legislatívnym zmenám, smerujúcim k zefektívneniu fungovania sústavy inšpekcie práce. Legislatívne úpravy v oblasti inšpekcie práce sa zameriavajú najmä na úpravu niektorých úloh a kompetencií inšpektorátov práce a inšpektorov práce. Po novom tiež dochádza k zakotveniu nových kompetencií Národného inšpektorátu práce.

Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon č. **73/2021** Z. z. (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. **125/2006** Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. **82/2005** Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o inšpekcii práce“) a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. **124/2006** Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o BOZP“).

## → Účel prijatia novely

Účelom novely je podľa dôvodovej správy **(A)** zefektívnenie organizácie a riadenia sústavy inšpekcie práce, a to najmä vhodným určením organizačnej štruktúry inšpektorátov práce, ako aj zavedením novej kompetencie Národného inšpektorátu práce, ktorý bude odborne usmerňovať poskytovanie bezplatného poradenstva inšpektorátmi práce za účelom jeho zjednotenia, **(B)** úprava niektorých úloh a kompetencií inšpektorátu práce alebo inšpektora práce, napríklad vyšetrowanie príčiny vzniku choroby z povolania a ohrozenia chorobou z povolania iba na základe žiadosti orgánu verejného zdravotníctva alebo oprávnenie inšpektora práce používať technické prostriedky aj na sťahovanie digitálnych údajov zo záznamových zariadení motorových vozidiel a z kariet vodičov, **(C)** zníženie administratívnej a finančnej záťaže tam, kde to ukázala aplikačná prax, a to znížením dolnej hranice sadzby pokuty za pracovné úrazy, ktorými bola spôsobená ťažká ujma na zdraví, pretože sa javí ako neprimerané mať určenú rovnakú dolnú hranicu pre dva rôzne závažné následky (smrť a ťažkú ujmu na zdraví), **(D)** úprava problematiky dokladov o uznaní odbornej spôsobilosti a pod.

## → Zmeny v zákone o inšpekcii práce

Najdôležitejšími zmenami, ktoré novela do **zákona o inšpekcii práce** prináša sú predovšetkým nasledovné úpravy a doplnenia.

**(1) Doplnenie novej kompetencie Národného inšpektorátu práce určovať organizačnú štruktúru inšpektorátov práce.** Cieľom je dosiahnuť jednotnú organizačnú štruktúru na všetkých inšpektorátoch práce, ktorá sa bude zhodovať s organizačnou štruktúrou Národného inšpektorátu práce, čím sa odstráni sťažený výkon riadiacej a kontrolnej činnosti Národného inšpektorátu práce vo vzťahu k inšpektorátom práce a odstránia sa problémy pri riadení sústavy inšpekcie práce (ustanovenie **§ 6 ods. 1 písm. a)** zákona o inšpekcii práce).

**(2) Doplnenie ustanovenia, v zmysle ktorého Národný inšpektorát práce je odvolacím orgánom nielen vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol inšpektorát práce, ale aj vo veciach, v ktorých rozhodol inšpektor práce (ustanovenie § 6 ods. 1 písm. b) zákona o inšpekcii práce).**

**(3) Zavedenie úpravy, v zmysle ktorej Národný inšpektorát práce bude nielen vydávať, ale aj odoberať doklad o uznaní odbornej spôsobilosti akejkoľvek fyzickej osobe, ktorá získala odbornú spôsobilosť podľa právnych predpisov členského štátu Európskej únie, štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo Švajčiarskej konfederácie. Ide o požiadavku praxe, aby Národný inšpektorát práce mohol doklady, ktoré vydáva aj odoberať, v prípade, že ich držiteľia konajú v rozpore s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci platnými na území Slovenskej republiky (ustanovenie § 6 ods. 1 písm. e) zákona o inšpekcii práce).**

**(4) Rozšírenie kompetencií Národného inšpektorátu práce o kompetenciu odborne usmerňovať poskytovanie bezplatného poradenstva podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. c) zákona o inšpekcii práce inšpektorátmi práce.** Cieľom je odstrániť možné nerovnaké poskytovanie poradenstva z hľadiska obsahu a rozsahu poskytnutých informácií, právnych názorov

a odporúčaní (ustanovenie § 6 ods. 1 písm. f) zákona o inšpekcii práce).

**(5) Zmena, v zmysle ktorej bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku choroby z povolania a ohrozenia chorobou z povolania bude inšpektorát práce vyšetřovať nie ex offo, ale len na základe žiadosti orgánu štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva.** Keďže ide o oblasť patriacu primárne do vecnej pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva, javí sa ako efektívnejšie, aby inšpektorát práce konal, keď to orgán verejného zdravotníctva bude považovať za vhodné. Cieľom je znížiť pracovnú a administratívnu záťaž inšpektorátov práce tam, kde sa plnenie úloh a povinností javí ako neefektívne (ustanovenie § 7 ods. 3 písm. b) zákona o inšpekcii práce).

**(6) Odňatie kompetencie inšpektorátov práce vydávať preukazy a osvedčenia fyzickým osobám na vykonávanie činnosti podľa ustanovenia § 16 ods. 1 písm. a) zákona o BOZP.** Podľa doterajšej právnej úpravy, ak chcela fyzická osoba získať preukaz alebo osvedčenie vydané inšpektorátom práce, musela predtým absolvovať výchovu a vzdelávanie u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie a následne boli overené jej vedomosti u oprávnenej právnickej osoby. Vydávanie preukazov inšpektorátom práce bol iba administratívnym krokom, ktorý nemal žiaden vplyv na priebeh skúšok a overovanie vedomostí uchádzača. Novelizovanou právnou úpravou sa zjednoduší proces vydávania osvedčení a preukazov, ktorým sa zároveň docieli minimalizácia administratívnej a časovej záťaže inšpektorov práce pri vydávaní osvedčení a preukazov a v neposlednom rade sa zníži administratívna záťaž žiadateľa preukazu alebo osvedčenia (ustanovenie § 7 ods. 3 písm. d) prvý bod zákona o inšpekcii práce - vypúšťa sa).

**(7) Rozšírenie oprávnenia inšpektora práce používať technické prostriedky aj na sťahovanie digitálnych údajov zo záznamových zariadení motorových vozidiel a z kariet vodičov.** Úprava reaguje na problémy v praxi, napríklad keď dopravný podnik pri výkone inšpekcie práce (kontroly dodržiavania sociálnej legislatívy v doprave) nepredložil požadované stiahnuté údaje zo záznamových zariadení motorových vozidiel a z kariet vodičov, pretože nemal potrebné technické vybavenie na sťahovanie údajov. Okrem toho aj

vodiči jazdia často bez kariet. Inšpektori práce tak nemali ako inak získať údaje, než si ich stiahnuť pomocou vlastných kariet (ustanovenie § 12 ods. 1 písm. f) zákona o inšpekcii práce a ustanovenie § 16 ods. 1 písm. d) zákona o inšpekcii práce).

**(8) K už existujúcemu pravidlu, že na pracoviskách, na ktorých by mohlo dôjsť k bezprostrednému a vážnemu ohrozeniu života a zdravia inšpektora práce, sa môže vykonať inšpekcia práce len za účasti zodpovedného zamestnanca, sa zavádza tomu zodpovedajúca povinnosť zamestnávateľa, a to zabezpečiť účasť takéhoto zamestnanca.** Nejde teda de facto o novú povinnosť. Zodpovednou osobou na tento účel sa nemyslí len osoba vo vedení spoločnosti, ale osoba, ktorá pozná podmienky a nebezpečenstvá, ktoré potenciálne hrozia inšpektorom práce pri pohybe na neznámom pracovisku. Na zabezpečenie prevádzky takéhoto pracoviska sa nemôže stať, že by takýto zamestnanec nebol k dispozícii. Zamestnávateľ má napokon vždy povinnosť, aby jeho zamestnanci boli oboznámení s pravidlami bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na konkrétnom pracovisku, na ktorom pracujú, a teda by mali byť aj znalí podmienok a nebezpečenstiev, ktoré sa na pracovisku môžu objaviť (ustanovenie § 16 ods. 1 písm. f) zákona o inšpekcii práce).

**(9) Zavedenie nižšej sadzby pokuty (najmenej 20 000 eur oproti pôvodnej sadzbe najmenej 33 000 eur) pre pracovné úrazy, ktorými bola spôsobená ťažká ujma na zdraví,** pretože sa javí ako neprimerané mať určenú rovnakú dolnú hranicu pre dva rôzne závažné následky (smrť a ťažkú ujmu na zdraví) (ustanovenie § 19 ods. 1 písm. a) zákona o inšpekcii práce).

## → Zmeny v zákone o BOZP

**Zákon o BOZP** je novelou doplnený alebo zmenený napríklad nasledovnými úpravami.

**(1) Upresnenie, že v príslušných ustanoveniach zákona o BOZP sa zohľadňuje kód podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností zamestnávateľa na úrovni divízie alebo skupiny,** vzhľadom na to, že v prílohe č. 1 zákona o BOZP sú činnosti s vyšším rizikom, pri ktorých môže vzniknúť závažné poškodenie zdravia zamestnancov, alebo pri ktorých častejšie vzniká poškodenie ich zdravia, vymedzené kódom podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností

zamestnávateľa na úrovni divízie alebo skupiny (ustanovenie § 6 ods. 1 písm. k) zákona o BOZP, ustanovenie § 19 ods. 1 a 2 zákona o BOZP, ustanovenie § 22 ods. 3 a 6 zákona o BOZP a príloha č. 1b zákona o BOZP).

**(2) Zavedenie povinnosti oprávnených právnických osôb oznamovať dátum, čas a miesto overovania odborných vedomostí Národnému inšpektorátu práce**, a to z dôvodu zvýšenia úrovne bezpečnosti a ochrany zdravia takým spôsobom, aby inšpektoráty práce mali naďalej určitú možnosť kontrolovať priebeh overovania odborných vedomostí v rámci svojej kontrolnej činnosti. Oprávnená právnická osoba je povinná buď oznámiť požadované skutočnosti alebo ich zverejniť na svojom webovom sídle, a to najmenej **15 dní** pred začatím overovania

odborných vedomostí (ustanovenie § 14 ods. 2 zákona o BOZP a ustanovenie § 14 ods. 7 zákona o BOZP).

Novela prináša do zákona o inšpekcii práce aj zákona o BOZP mnoho ďalších čiastkových zmien, úprav alebo doplnení. Odkazujeme preto aj na plné znenie novely, dostupné v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Novela nadobúda účinnosť dňa **01. apríla 2021**.

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva ani povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeniach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď bulletin nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese [probono@ulclegal.com](mailto:probono@ulclegal.com). Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte, prosím, autora článkov JUDr. Martina Točka prostredníctvom emailovej adresy [taby@ulclegal.com](mailto:taby@ulclegal.com).

© ULC Čarnogurský, 2021